

magnus est favor; juris antiqui magnus est honor. Utrique cum prælatia, & moderatione verificandum est, ut dum uniformitatem sequimur principiorum in jure

communi custodiendo, uniformitatem sequamur temporum in antiqua retinenda disciplina.

CAPUT III.

De jure illorum, qui singulari titulo beneficiorum collationem adquisiverunt.

Postquam collatio beneficiorum cœpit à sacrorum ordinum collatione sejungi, ac propterea collatio beneficiorum, quæ olim Ordinis Episcopalis potestas esse videbatur, cœpit haberi tanquam potestas jurisdictionis Episcopalis, miram videri non debet, si tot emergerint collatores beneficiorum, quot esse in Ecclesia possent, qui jurisdictionem Episcopalem, etiam non insigniti Episcopali ordine, acquirere valerent. Id jam demonstratum est in capite præcedente, ex quo constat, eam ob causam Capitula Cathedralium Ecclesiarum adquisivisse conferendi beneficia potestatem, quia nihil amplius Capitulis oberat, quominus ad conferenda beneficia admitterentur. Cur non aliæ etiam singulares ecclesiasticæ personæ simile jus ad se traherent? Nihil quoque his obesse potest, ex natura Episcopalis jurisdictionis, quæ ex singularibus titulis acquiri etiam non Episcopis solet. Pro singulari conferendi titulo modò fuerunt illis tabulæ foundationum, quibus Prælati inferiori, non ordinario Episcopo, collatio expressè reservaretur, modò fuit consuetudo legitima, modò justa præscriptio, modò etiam privilegium.

In primis tabulæ foundationum præbuerunt legitimum titulum conferendi; siquidem is erat honor fundatori tribendus, ut posset quascumque condiciones novo erigendo beneficio adjicere, quas Episcopus erectionis tempore probare teneretur, dummodò turpes non essent, vel minus honestæ, argumento capituli 25. de jurepatron., cap. 13. vers. Qui

autem de elect. in 6., Clement. 2. vers. Ut autem de religios. domib. Quamquam enim reservando collationem beneficii inferiori Prælati, quidquam adversus juris communis disciplinam inducatur, nihil tamen in eo est, quod generali morum honestati repugnet. Id sanè sine ullo discrimine receptum, custoditumque fuit usque ad tempora Tridentini Concilii, quo tandem ademptam fundatoribus hujusmodi facultatem Interpretes nonnulli scripserunt, propterea quod in sess. 14. cap. 12. de Ref. statutum fuerit, in beneficiis patronatis in casu foundationis, aut dotationis institutionem Episcopo, & non alteri inferiori esse reservandam. Ego ita Concilii Tridentini mentem interpretandam censeo, ut in primis nova hæc disciplina non afficiat beneficia ante Concilium Tridentinum eadem conditione erecta, sive quod canon præteritos casus expressè non comprehendat, sive quod verba ipsa canonis in futurum collata videantur, sive denique quod in subsequentibus sessionibus Concilii adhuc species effingantur, quibus Prælati Episcopo inferior beneficia conferat, quemadmodum in capite 18. sess. 24. de Ref. ibi: *Cum verò institutio ab alio, quam ab Episcopo erit faciendâ, & in cap. 9. sess. 25. de Ref. ibi: quod si ad inferiores institutio pertineat.* Deinde quod ad beneficia pertinet post Concilium erigenda, censeo, ablatam esse eam à fundatoribus facultatem, nisi tamen Episcopus, ad quem collatio jure ordinario spectaret, id expressè indulgeret; non enim est verosimile, Tridentinos Antistites auctoritati

Epis-

Episcoporum detrahere voluisse eo ipso, quo de eadem tuenda, ac restauranda tractabant. Neque dicas, hac ratione supervacaneum reddi Tridentinum decretum; etenim in eo adhuc illuc novi constitutum adparet, quod ante Concilium fundatores possent adigere Episcopos ad confirmandam reservationem collationis, gratia alterius Prælati, veluti ad confirmandam conditionem, quæ utpotè non turpis, non inhonesta, adjici à fundatoribus sine injuria poterat; post Concilium verò libera Episcoporum jurisdictio emergat ita, ut Episcoporum voluntati tribuatur, an ea reservatio adjiciatur, an verò sit ab eadem reservatione abstinendum.

Fortè quemquam adhuc morabitur cap. 13. ejusdem Tridentinæ sessionis 14., quo statutum est, non licere patronis Clericos præsentare cujuscumque privilegii prætextu, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem provisio, seu institutio beneficii, cessante privilegio, pertineret. Hoc decretum cum præsentationem afficiat, non solum spectat jurapatronatus post Concilium acquirenda, sed etiam respiciat antea quæsitâ. Sed sanius intelligendum est, quam aliqui arbitrati fuerint, ne fortè Tridentinas sanctiones invicem sibi contrarias esse dicamus, quemadmodum liquet ex collatione hujus capituli cum memoratis capitibus, id est capite 24. sess. 18., & cap. 9. sess. 25. Jure propterea dixero ibidem potius præstitui modum, qui in collatione servetur, quam legitimam conferendi facultates ab inferioribus Prælati auferri. Nimirum voluerunt Tridentini Patres, neminem, cujuscumque privilegii prætextu in patronatu beneficio institui ab inferiore Prælati instituendi facultatem habente, nisi primùm idem Clericus fuerit Episcopo præsentatus, & ab Episcopo examinatus, idoneusque repertus juxta eam formam, quæ de simplicibus beneficiis expressa fuerat in sess. 7. de Ref. cap. 13., & de beneficiis curatis statuta inde fuit in sess. 24. cap. 18. de Ref.,

quemadmodum etiam clarius definitum adparet in dicto cap. 9. sess. 25. ibi: *Quod si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen juxta alias statuta ab hac sancta Synodo examinentur, alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis.* Hujus Tridentinæ sanctionis duplicem causam agnosco. Prima est, ne in diceceses Episcoporum inducantur ab inferioribus collatoribus minus apti Clerici, & Ecclesiarum administrari, qui sanè licet ab Episcopo non proponantur instituti, nihilominus Episcopo subesse, & rationem officii reddere debent. Secunda est, ne ignorantibus Episcopis Prælati inferiores pretextu privilegiorum in fundatione expressorum aliquando jurisdictionem sibi vindicent Episcopalem, imò etiam libera ipsa beneficia patronatui subjiciant, non investigantes tempore collationis, utrum præsentantium tituli justis sint, necne. Quamobrem illud semper in simili specie animadvertendum erit, ut quoties de existentia juris patronatus emergat, etiam si institutio ad inferiorem Prælatum pertineat, illa tamen controversia non coram inferiore Prælati, sed apud Episcopum, & ab Episcopo sit dirimenda. Posteriorem hanc causam ego præcipuam puto, ac propterea arbitror, Tridentinum decretum de subjiciendo examini eo, qui ab inferiore Prælati sit instituendus, tantum locum habere in beneficiis patronatis, vel electivis, non autem in illis, quæ ad liberam Prælati inferioris collationem spectent; neque enim generalia sunt memorata Concilii Tridentini capita, in quibus omnibus vel patronalium, vel electivorum tantummodo beneficiorum expressa mentio habetur.

Consuetudine quoque, ac præscriptione acquiri posse inferiori Prælati collationem beneficiorum, perspicuum fit ex eo, quod nulla esse potest Episcopalis jurisdictionis species, quæ, sicut præscriptione, ac consuetudine admitti ab Episcopo potest, ita nequeat alteri acquiri. Imò in hac specie collationis be-

ne-

neficioꝝ apertissima sunt scripti juris monumenta in cap. 15. de offic. & pot. jud. deleg., cap. 2. de arbitris, cap. 6. de institution., cap. 31. de elect., & cap. 15. de præscription. Sunt, non ignoro, qui ab hac regula exempta voluerunt beneficia curam animarum adnexam habentia, ad hanc exceptionem proponendam adducti ex cap. 4. de offic. Archidiacon., ubi Alexander III. Eliensi Archidiacono præcepit, ne obtentu alicujus consuetudinis sine licentia, & mandato Episcopi cuiusdam animarum curam committeret. Verum non eo pertinet Alexandri sententia, qui non omnem consuetudinem in acquirendo eo jure improbat, sed tantum eam, quam Eliensis Archidiaconus allegabat. Vices Episcopi sui gerens Archidiaconus Eliensis (quod erat Archidiaconorum omnium munus, cap. 1. de offic. Archid.) nomine, & mandato ejusdem Episcopi sæpius beneficia curata contulerat; deinde vi hujus consuetudinis, quasi eam facultatem præscripsisset, etiam sine mandato Episcopi, imò & Episcopo repugnante conferendi potestatem sibi adserebat. Quis Archidiacono illi non obstitisset, cui nullum jus adferre poterat quasi possessio conferendi, quam non suo, sed sui Episcopi nomine habebat? Sanè ubi præscriptionem, ac consuetudinem admittimus acquirendæ collationis gratia, eam intelligendam credimus, qua quis proprio nomine, & animo sibi aliud jus acquirendi, beneficia contulerit, non eam qua quis alienam jurisdictionem quasi procurator, vel mandatarius explicaverit, ita postulantibus regulis præscriptionis, quæ nullum jus transferunt in eum, qui alieno nomine possidet. Fortè etiam evenire potuit, ut ea consuetudo, quam Eliensis Archidiaconus allegabat, non esset consuetudo ejusdem Archidiaconi

propria, & singularis, sed potius aliorum Archidiaconorum, qui in finitimis diocesisibus, vel provinciis constituti erant, quorum exemplo simile jus & ipse exercere vellet, quando tamen singularis unius, vel alterius consuetudo, utpotè quæ non facilè extenditur, eidem alleganti tanquam sufficiens titulus esse non poterat ad excludendum Episcopum, cujus potestas juri communi innotebatur.

Hæc cum ita sint, nulla amplius superesse dubitatio poterit, quin etiam privilegio collatio beneficiorum inferiori Prælati adquiratur: Regula enim est ab omnibus comprobata, ea, quæ consuetudine, vel præscriptione obtinentur, obtineri etiam privilegio posse. Fortè deliberandum putabis, cujusnam auctoritas in hoc concedendo privilegio sit necessaria? Sanè si agatur de privilegio, quod Ordinarius, donec ipse vixerit, alicui fecerit, non licebit eidem Ordinario adversus factum suum venire, & jus conferendi beneficium, quod favore alterius abdicavit, vindicare. Sed ubi privilegium ultra terminum vitæ Ordinarii extendatur, unde successoris lædi jurisdictionis possit, altius repetenda res est, & ex generalibus principiis quæstio dirimenda. Nimirum investigandum est, num Ordinarii, sive Episcopi sint, sive alii quicumque Prælati possint aut generaliter, aut certis saltem in casibus in detrimentum successoris res, aut bona ecclesiastica, vel etiam jura suæ dignitatis, aut officii alienare. Sed commodius hæc disputabuntur inferiùs, præcipuè ad interpretationem extravagantis unicæ de rebus eccles. non alien., & ex his, quæ suo loco tradentur, propositam etiam controversiam facile quisque discutiet, aut à me discussam intelliget.

CAPUT IV.

De iis, qui beneficia conferunt jure devolutionis.

Interest benè constitutæ, formatæque reipublicæ, ut, quemadmodum cum quis sua jurisdictione abutitur, ita & cum quis in re necessaria jurisdictione non utitur, ad superiorem confugiat, qui aut excessum coërceat, aut defectum suppleat inferioris. Id sanè recipiendum est in collationibus beneficiorum, cum enim Ecclesiæ, publicæque utilitati maximè expediat, ne diutius beneficia vacant, non conferente ordinario collatore, alter Prælati designandus erat, ad quem beneficii collatio devolveretur. Qua in re certa definita sunt tempora, quibus collator ordinarius conferre beneficium teneatur, & quo elapso superioris officium excitetur. Sex à Concilio Lateranensi sub Alexandro III. celebrato præstituti sunt menses, cap. 2. de concess. præb., quod quidem tempus non continuum est, sed utile, ac propterea incipit à die duntaxat notitiæ vacationis beneficii, non verò ab ipsamet vacatione, cap. 3. de suppl. neglig. Prælat., & cap. 5. de concess. præb.: præsumitur tamen notitia vacationis ad collatorem pervenisse, statim ac vacatio ipsa in loco, ubi collator residet, erit publicè nota, Clement. un. de concess. præb. Hinc etiam sequitur, intra semestre tempus non computari, quo collator impeditus fuerit, sive impedimentum fuerit juris, putà quia collator esse suspensus (intellige de suspensione, cui collator nullam dederit causam; nam si causam dederit, is beneficium ritè conferret, quin opus sit devolutione à negligentia Prælati suspensi, qui dignitatis jura ministrat, & exercet) sive impedimentum fuerit facti, putà, quia collator ageret in remotis, cap. 5. de concess. præb. Semel verò elapso tempore collator prorsus excidit abs jure confe-

rendi, quin opus sit aut citatione, aut mentione; siquidem unumquemque de officio suo satis admonet jus scriptum; nec moram poterit negligens purgare, propterea quod ubi executio ab ipso jure indicitur, nullo modo admittitur moræ purgatio, argumento cap. 3. de suppl. neglig. Prælat., & ibi Glossa verbo *Imponatis*, Osascus decis. 71. num. 63., Sola de forma, & solemnitate servanda pro confirmatione contractuum Glossa 1. num. 26. Qui in hanc rem plura adnotare velit, observare poterit, facilius admitti purgationem moræ, ubi tempus ab homine concedatur, l. 26. cod. de fidejussor., difficilius autem ubi designetur abs jure, l. 13. §. 4. & sequenti de excusation. tutor., in proposito autem tempus abs jure nimirum à Concilio Lateranensi præstitutum fuisse. Itidem observare poterit, facilius purgationem moræ admitti, ubi actoris vel nihil, vel parum interest, l. 8. ff. Si quis caution., l. 135. §. 2. ff. de verb. oblig., atque in proposito plurimum Ecclesiæ interesse, ne diutius beneficia vacant. Denique observare poterit, purgationem moræ facilius admitti, ubi tempus designatum est specialiter, ut intra illud quis agere valeat, quam ubi tempus designatum est ideo, ut eo elapso de negligentia redarguatur, ac puniatur, uti in proposito contingit.

Ita imminent in Ecclesiâ majores minoribus dignitatibus, & officiis, ut cum Prælati inferiores neglexerint intra statuta tempora conferre, tum superiorum munus esse debeat, ut ipsi negligentiam suppleant, neque enim aliter potest rectè gerendorum ordo servari. Hinc, quemadmodum in beneficiis patronatis, aut electivis, patronis neminem præsentantibus, vel iis, ad quos spectat, neminem

eligentibus, libera fit Ordinarii collatio, ita ordinario ipso collatore intra præstitutum tempus non conferente, proximus superior conferet, nimirum Episcopus, ubi ad inferiorem Prælatum, Archiepiscopus, ubi ad Episcopum collatio pertineat, cap. 3. de jurepatron., cap. 3. de suppl. neglig. Prælat. Perspicua res esset, nisi paulisper turbaretur in conspectu decreti Concilii Lateranensis in cap. 2. de concess. præb., ubi æquè adeo libratur & Capituli Cathedralis Ecclesiæ, & Episcopi jurisdicção, ut, quemadmodum negligente Capitulo, ubi ad Capitulum spectat, collatio ad Episcopum devolvitur, ita negligente Episcopo, ubi ad Episcopum spectat, collatio ad Capitulum devolvatur. Varia ad hanc speciem varii Interpretes comminiscuntur; quæ, ut candidè fatear, mihi satis placere non possunt. Qui collationem beneficiorum ordinariam Capitulo æquè ac Episcopo tribuerunt, faciliùs hanc difficultatem explanare se putant; statim ac enim in beneficiis conferendis æqualem agnoscunt in Capitulo, ac in Episcopo potestatem jure communi, æquissimum arbitrantur decretum, quo & Episcopus Capituli, & Capitulum Episcopi negligentiam suppleat. At enim hujus opinionis fundamentum quam inane sit, superiùs demonstratum est. Deinde adhuc vix percipi potest, quomodo cœqualis defectum alter cœqualis supplere debeat, ne aliàs dicatur, cœqualem in parem suum exercere jurisdictionem. Expeditus sese ab omni difficultate extricarunt, qui dixerunt, laudatum Lateranense decretum in ea parte non fuisse usu receptum. Observatio ista est facti; aliàs autem non omnem difficultate diluit; quamquam enim usus sententiam Patrum Lateranensium non probaverit, inquirendum tamen est in causam, quare Lateranenses Patres ita constituerint; & Lateranensium Patrum decretum in Concilio generali editum ita expendendum est, ut cum generalibus disciplinæ principii congruat, non ita, ut eadem prin-

cipia evertisse videatur, eamque ob rem usu recipi non potuerit. Ad propius attingendam Patrum Lateranensium mentem, ego puto, ponendum in primis, non undecumque integra ad nos pervenisse acta illius Concilii, non decreta cum suis causis, adjunctisque universis, sed tantùm fragmenta decretorum, quæ in collectione Gregorii IX. descripta sunt; eamque ob rem non perspicuè in ipsis exhiberi, quæcumque occasionem, & causam edendo canonum dederint, sed esse hæc ex adjunctis temporum, imò & ex probabiliibus conjecturis eruenda. Ponendum insuper est, Celebrationem Concilii Lateranensis incidisse in ea tempora, quibus, separata collatione ordinum à collatione beneficiorum, Capitula Cathedralium Ecclesiarum cum Episcopis suis contendere cœperant de potestate conferendi canonicatus, ac præbendas, & quamquam juxta vetera jura collatio ad Episcopum pertineret, ob emergentia tamen adjuncta passim fuit transactione composita, admissa in pluribus locis simultanea collatione, quæ modò per actum Episcopi æquè ac Capituli explicabatur, modò pro diviso exercebatur, id est per alternas vices, sive, ut vocant, per turnum facta collatione. His positis, ajo, Concilium Lateranense in eo decreto minimè fuisse sollicitum de dirimenda ea quæstione, utrùm si ad solum Capitulum, excluso prorsus Episcopo, collatio spectaret, devolutio fieret ad Episcopum post admissam à Capitulo negligentiam. Non indigebat hæc quæstio singulari decreto, ac providentia, utpotè quæ sine ullo discrimine dissoluta à quocumque fuisset. Quid enim clarius, quam negligentiam inferioris, nimirum Capituli, à superiore, nimirum ab Episcopo, esse supplendam? Præterea ajo, neque sollicitum fuisse Lateranense Concilium de dirimenda altera quæstione, ad quemnam devolutio fieret, quo casu ad Episcopum juxta jus commune collatio pertineret, & Episcopus negligens

es-

esset in conferendo. Neque indigebat hæc quæstio singulari definitione, quando ex generali disciplina canonum, ac perpetua, devolutio faciendâ erat ad Metropolitanum, quando Metropolitanorum dignitates ea de causa institutæ erant, ut Prælatus existeret superior, qui inferioris negligentiam emendaret. Igitur fingenda est singularis species eousque necdum sacris canonibus definita, quæ discuteretur, ac definitur in Concilio Lateranensi. Hujusmodi species alia esse non poterat, quam ea, qua ex singularibus statutis quarundam Cathedralium Ecclesiarum, collatio præbendarum simultanea erat apud Episcopum, & Capitulum, distributa tamen per vices alternas collatione. Ad hanc si contrahatur Lateranense decretum, statim adparet, & dignam fuisse causam, cur Lateranenses Patres singulari providentia intercederent, utpotè in ea re, quæ necdum olim discussa erat, ac definita; & Lateranenses Antistites nihil statuisse, quod generali canonum disciplinæ adversaretur; & denique decretum illud, uti observari deinde debuit, ita etiam hodie observandum. Ubi ita fingatur conceptus canon, fingitur, conferendi facultatem æquè esse pœnès Capitulum, ac pœnès Episcopum, & quamquam per vices alternas ab alterutro ea facultas ex pacto exerceatur, fingitur, Capitulum, quum confert, etiam Episcopi nomine ex mandato conferre, quemadmodum conferre Episcopum nomine Capituli, cum ipse conferat. Negligente collatore turnario, adhuc turnarii alterius jura explicari possunt, non quidem veluti facta devolutione, qua negligentia unius ab altero suppleatur, sed ne unius jura ex negligentia alterius imminuantur. Agitur de procuratore non omninò voluntariè constituto, sive electo pro arbitrio mandantis. Etenim quamquam non nisi voluntate & Episcopi, & Capituli divisa per vices alternas collatio fuerit, ut tamen semel vices suas Capitulo Episcopus, semel vices suas Epis-

Tom. II.

copo Capitulum mandaret, id necessitas servandi juris utriusque competentis postulabat. Quid ergo mirum, si ex Lateranensi decreto ex negligentia turnarii collatoris nihil diminuebatur alteri concollatori, sed eo casu concollator ad collationem deveniret? Ut id clarius liqueat, fingamus nos adhuc in Lateranensi Concilio constitutos, quo tempore semestre tempus collatoribus definiendum erat, quod minimè excederetur. Pridem ubi collator negligeret, erat tempus conferendi à Superiore definiendum prævia admonitione. Ubi autem ad Capitulum, æquè ac ad Episcopum collatio pertineret, Metropolitanus debebat & Capitulum, & Episcopum de faciendâ collatione admonere, ut si intra certum tempus Metropolitanus arbitrio determinandum non conferrent, beneficio vacanti ex Metropolitanus providentia consuleretur. Et quamquam per alternas vices Capitulum, & Episcopus collationem tribuissent, nihilominus tamen & Capitulum, & Episcopus erant à Metropolitanus admonendi; siquidem tributio illa privati juris erat, utpotè ex singulari inter Episcopum, & Capitulum conventionem profecta, cujus nulla ratio habenda erat apud Metropolitanum, qui generali jure fretus ad admonitionem deveniebat. Mutanda fuit in Lateranensi Concilio disciplina, & pro eo tempore, quod pridem à Metropolitanus arbitrio pendebat, definiendum erat semestre tempus, juris generalis sanctione; intra quod tempus nulla de negligentia collator ordinarius incusaretur, post quod tempus de negligentia puniretur. Qui interea turnarius non erat, ubi per turnum distributa collatio fuisset, opponebat intra semestre tempus, non posse de negligentia redargui; proptereaque petebat, sui gratia aliquid generali lege remitti. En causam, cur Patres Lateranenses exceptionem adjecerunt gratia concollatoris alterius, ut iste post negligentiam turnarii adhuc ad conferendum admitteretur, & quidem extra causam devolutionis. At

Aa

di-

dices: Agitur de generali decreto, & quidem edito in generali Concilio, quod præterea congruit interpretari non de singulari quadam specie, tributæ per turnum collationis inter plures concollatores, ubi canonis verba de hac singulari specie expressè concepta non sunt, sed potius interpretari congruit juxta generalem collationum disciplinam. At ego repono, quibusque Interpretes debuissent semper decretum illud Lateranense contrahere ad certas species. Nimirum nemo unquam dixit, negligente Episcopo conferre beneficia, quæ sunt extra Cathedralis Ecclesiam erecta, collationem devolvi ad Capitulum, & quicumque fuerum decretum illud interpretati de devolutione collationis ad Capitulum ex negligentia Episcopi, devolutionem coërcuerunt intra limites canonicatum, & præbendarum Ecclesiæ Cathedralis; quamquam generaliter de quibuslibet officiis in aliqua Ecclesia vacantibus conceptum decretum sit. Ergo novum non est, nec intentatum, coërcere ad species singulares verba illius decreti, quod sanè ex eo proficiscitur, quemadmodum initio prænotabam, quòd acta Lateranensis Concilii ad nos integra non pervenerint. Deinde satis mihi est ad meam interpretationem sustinendam, dicere, ita intelligi posse Lateranense decretum, ut hac ratione intelligatur, quando si hac ratione non intelligeretur, decretum ipsum generali disciplinæ canonum minimè conveniret. Illud præterea adjicio, subsequentes Pontifices Maximos decretum Lateranensis Concilii in ea parte, qua de supplenda negligentia Capituli, & Episcopi agitur, intellexisse de specie simultaneæ collationis Episcopo, æquè ac Capitulo competentis. Ita intellexit Innocentius III. in cap. 15. de concess. præb. Ita intellexit Bonifacius VIII. in cap. 11. de appellat., in 6. cui jungi etiam potest Clementina 5. de præbendis. Quòd si cum his omnibus conferatur capitulum 5. de concess. præb., ubi definitum adparet, tempore suspen-

sionis Episcopi, cui suspensioni Episcopus causam dedisset, non ad Capitulum collationem beneficiorum devolvi, sed ad illum, qui propter Episcopi negligentiam beneficia conferre potuisset; quid clarius erit, ad demonstrandum, Capitulum ab eo distingui, qui jure devolutionis facultatem conferendi nanciscitur tum, cum libera spectat ad Episcopum collatio, quemadmodum spectabat in proposita specie ad Episcopum Eboracensem, juxta priora ejusdem capituli verba?

Ex his statim dirimes disputationem illam, num ubi plures sunt concollatores, vel compatroni, quorum, aliqui tantum negligentes sunt in conferendo, vel præsentando, fiat devolutioni locus? Sanè si collatio, vel præsentatio simul faciendæ est, non utentibus aliquibus facultate sua, accrescet ipsa, & solida fiet pœnès utentem, quemadmodum negligentibus omnibus facultas conferendi ad superiorem devolvitur. At si collatio, vel præsentatio fiat alternis vicibus, sive per turnum, probare non possum opinionem quorundam Pragmaticorum, qui asserunt, turnario negligente, devolutionem fieri ad superiorem, quasi qui turnarii non sunt, pro ea vice jure omni destituantur, & divisio juris nequeat juri devolutionis moram adferre. Verosimilius arbitror, jus adhuc pœnès non turnarios remanere, ut ipsi agnita consortis negligentia adhuc ad jus suum exercendum admittantur; siquidem etsi per turnum collatio fieri debeat, omnium tamen consortium nomine fieri semper à turnario intelligitur, nec negligentia unius aliis facilè poterit imputari. Quam tamen opinionem ita recipiendam velim, ut locum habeat in ea tantum specie, qua qui turnarii non sunt, quædam diligentia suæ specimina exhibuerunt, ex. gr. prope finem legitimi temporis turnarium monuerunt, ut vacanti Ecclesiæ, beneficio consuleret, non verò in ea specie, qua qui turnarii non sunt, unà cum turnario omninò desides extitissent.

Di-

Dixi, ad proximum superiorem beneficii collationem devolvi. Hinc deduces, in beneficiis, quæ spectant ad collationem Pontificis Maximi, nullum esse devolutioni locum. Quidquam singulare agnoscitur in beneficiis vacantibus in Curia, hæc propterea de causa Pontificis Maximi reservatis; nam quemadmodum in hac specie mens tantummodo, & quidem continuus, ad conferendum præstitutus fuit, ita elapso mense beneficia illa adhuc vacantia liberè Ordinarius conferet, non quidem jure devolutionis, sed quasi reservatione cessante, cap. 3. de præbendis in 6. Præterea deduces, nomine proximi superioris intelligi eum, qui superior est ratione diœcesis, in qua beneficium situm est, non qui superior est ratione habitati illius, qui beneficium conferre debuit. Duæ sunt devolutionis causæ. Prior est, quia consulere oportet Ecclesiæ vacanti, qua inspecta, ad eum collatio spectare debet, in cujus diœcesi sita est Ecclesia. Posterior est, quia supplenda est negligentia collatoris ordinarii; atque hac inspecta causa, jurisdictio competere videretur superiori ordinarii collatoris. Prior causa in conspectu posterioris veluti potior habita fuit, exemplo solemnitate, quæ intervenire debet in alienatione prædii vel pupilli, vel minoris implendæ apud Magistratum, in cujus provincia prædium est, l. 16. cod. de prædiis, & aliis reb. minor. Reverà ita statuisse videntur Pontifices Maximi, sive in cap. 2. de suppl. neglig. Prælat. in iis verbis: *In tuo Episcopatu habentes*, sive in Clement. unica cod. tit. ibi: *Diœcesani locorum*. Quòd si collator beneficii in diœcesi quidem sit, & in diœcesi beneficium possideat, sed ab Ordinarii jurisdictione proponatur exemptus, num ad Ordinarium ipsius, an ad eum, cui exemptus immediatè subiectus est, devolutio fiet? Distinguere oportebit inter Prælatos regulares, & sæculares. A sæcularibus non fit ad Ordinarium devolutio, sed ad eum, cujus jurisdictioni obnoxii proponantur,

argumento capituli 3. de suppl. neglig. Prælat. Ubi verò agatur de Prælati regularibus, à temporibus Clementis V. specialis investita est disciplina, qua ad Episcopum devolutio fiat, tanquam hac in parte Sedis Apostolicæ delegatum, Clement. unica de suppl. neglig. Prælat., juncto cap. 32. in fine de præbendis in 6.

Facta semel ad proximum Superiorem devolutione, nullum Superiori eisdem præstitutum est tempus, intra quod conferre cogatur. Attamen si fortè & ipse distulerit, à Superiore suo ita monendus erit, ut si intra certum tempus pro singularibus causarum adjunctis determinandum vacanti beneficio non consulat, jure quæsitò cadat, devolutione quasi per gradus de minore in majorem Prælatum traducta, donec ad Pontificem Maximum deveniatur. Quid verò, si proximus Superior nondum elapso tempore, quod devolutioni locum facit, beneficium contulisset, num hæc collatio, quæ ab initio irrita erat valere incipit, postquam devolutioni factus est locus? Repugnare videntur generales juris regulæ, juxta capitulum 18. de regulis juris in 6. Nihilominus tamen distinguendum puto inter Superiorem illum, qui alias jure ordinario conferendi gaudet, quemadmodum esse unusquisque Episcopus in sua diœcesi, si conferret beneficia jurisdictionis patronatus, non spectata præsentatione patroni, aut beneficia quæ pertinent ad collationem Prælati inferioris ex singulari titulo, puta consuetudinis, statuti, vel privilegii; atque inter Superiorem cui jus ordinarium minimè favet, qualis est Archiepiscopus, qui conferret beneficium spectans ad ordinariam suffraganei collationem: etenim qui Ordinarius est generalem semper habet potestatem, quæ obtinere suum debet effectum, quocumque casu singulari alicujus titulo non excludatur. Cum ergo patronus, aut Prælati inferior jure suo adversus Ordinarium experti non sunt, non tam videtur Ordinarius jure devoluti jurisdictionem expicere, quam vi-

Aa 2

dea-

deatur ordinaria jurisdictio, quæ semper fuerat, non impediri. At hæc ratio in superiore non ordinario valere non po-

test, cui tùm primùm acquiritur jurisdictio, ac potestas conferendi, cùm inferior de negligentia redarguitur.

CAPUT V.

De jure Pontificis Maximi in beneficiis conferendis.

SI quid est apud recentiores studiosos Ecclesiasticæ disciplinæ cultores involutum, & circumfusum undecumque tortuosis ambagibus (sunt autem multa); inter cætera illud planè est, quod spectat collationes beneficiorum, quæ à Pontificibus Maximis jamdiu fieri consueverunt. Hinc qui gratia Curia Romanæ scripserunt, proposito suo velificantes uti Romanæ Ecclesiæ bonorum ecclesiasticorum latè in omnibus diocæsis consistentium addicere dominium ita & conferendum omnium beneficiorum plenam, & liberam potestatem adserere Romano Antistiti non dubitarunt, eatenus indulgentes jurisdictioni diocæsanorum, quatenus indultum ipsis ex liberalitate Romanorum Antistitum ostendatur: illinc qui Ordinariorum causam tuendam susceperunt, præsertim ultra montes Italiæ, querelis acerrimis impleverunt paginas, utinam ab adducendo in discrimen Primatum ipsum Romanæ Sedis temperavissent. Dandum id est fervori, concitationique animorum, ubi ad litigia, & contentiones perveniunt. Qui pacato animo, suppositoque studio partium velit sincerè loqui, & quod potissimum est, eam ferre sententiam, quæ & definitionibus Ecclesiæ & voluntati eorundem Pontificum consonet, tria hæc statuere poterit. Primum est, ad Pontificem Maximum uti supremum Ecclesiæ Principem pertinere, curare Ecclesiæ universæ uti universæ utilitatem. Ex hoc necessariò sequitur, valere Pontificem Maximum, quædam beneficia ex prudenti, æquabilique

arbitrio certis Clericis concedere, ut sita in diocæsis inferiorum Antistitum, quoties Ecclesiæ universæ utilitas, vel necessitas eosdem Clericos curando bono totius Ecclesiæ addictos certis reditibus postulet sustentari. Quid enim ex. gr., si generale Concilium convocetur, & Clerici sint aut in sacra Theologia, aut in disciplina canonum peritissimi, quorum opera, lucubrationibus, consilio Synodus indigeat; iisdemque aliter occurri commodè nequeat, quam certi beneficii collatione? Quid, si evangelicæ prædicationis causa Clerici quidam mittendi sint in peregrinas oras, in quibus necdum oblationibus piorum hominum valeant exhiberi? in his, & similibus casibus denegari nequit Pontifici Maximo, ut pro ea, qua urgetur generalis Ecclesiæ cura, certa beneficia conferat. Alterum est, ad Pontificem Maximum uti supremum omnium Antistitum Principem pertinere, vel cohibere excessus, vel supplere defectus Prælatorum inferiorum. Ex hoc necessariò sequitur, quandoquæ Romanos Antistites beneficia conferre non solum posse, sed etiam debere, ubi ea collatione aut defectus suppleatur, aut excessus cohibeatur eorundem Antistitum. Id adparet in primis in devolutionibus, de quorum jure actum est in capite præcedente. Id insuper adparet in iis beneficiorum collationibus, quas Pontifices Maximi fecerunt, ubi Clerici quidam sine titulo ab Episcopis nonnullis ordinari ceperunt adversus canonum disciplinam, quibus sanè erat collatione beneficiorum

con-

consulendum. Tertium est, ad honorem Pontificis Maximi pertinere, ut quandoquæ patiantur inferiores Antistites, quosdam Clericos extra ordinem ex Pontificis Maximi indulgentia certo beneficio donari. Id jam persecutus sum in tractatione de potioribus Ecclesiæ dignitatibus, & officiis, cùm de Pontificis Maximi potestate dissererem. Tantùm hec dicam, olim licuisse Primati Carthaginensi, in tota Africa quandoquæ Clericum ordinare, quod sine injuria Africanorum Præsulum fiebat; olim licuisse Constantinopolitano Patriarchæ, Clericum etiam ordine in suo Patriarchatu extra suam Diocæsim sine invidia inferiorum Antistitum. Profectò similem prærogativam potiore jure sibi vindicabat Romanus Antistes in Ecclesia tota; eo vel magis, si ageretur de Ecclesiis illis, quæ vel Romano Patriarchatui singulari jure etiam suberant, aut de Ecclesiis illis, quæ arctiore vinculo, putà Primatiali, vel Metropolitanò, cùm eadem Romana Ecclesia jungebantur, institutæ à Sanctis Apostolis Petro & Paulo, vel à discipulis, aut successoribus istorum Apostolorum Romanæ Ecclesiæ fundatorum. Id facile deduci posset ex can. 20. caus. 9. quæstio 3., si certò adscribi valeret Stephano Papæ. Quod si ordinario Clericorum olim non disjungebatur à collatione beneficiorum, idem jus, quod in ordinatione, præterea in collatione beneficii Romani Antistites explicabant; disjuncta autem collatione ordinum & beneficiorum, sive in ordinibus, sive in beneficiis eandem potestatem retinere Romani Antistites perrexerunt.

Firmissima videntur, & inconcussa tria ista principia, quibus positæ præparata res esse videtur, ut propius ad propositum accedatur. Usque ad sæculum Ecclesiæ duodecimum, qua ætate collatio beneficiorum erat ordinum collationi conjuncta, aut vix, aut admodum rarè evenit, ut Pontifices Maximi in diocæsis inferiorum Antistitum beneficia conferrent. Vix scimus, usos suis-

se facultate Clericos præter numerum ordinandi, argumento dicti canonis 20. caus. 9. quæst. 3. Ubi de ordinando Clerico in locum decedentis ageretur, aut Episcopi statim alium Clericum & in officio, & in beneficio sufficiebant, aut si quid ab Episcopis desidia admitteretur, id totum à Metropolitanò vel in Provinciali Synodo, vel etiam extra Synodum emendabatur. At sæculo duodecimo sejuncta ordinatione Clericorum à collatione beneficiorum, passim à nonnullis Episcopis peccatum est contra canonum disciplinam, quæ neminem sine titulo ordinari mandabat; atque ob delinquentium multitudinem non facile subjacere poterant pænæ canonum, qualis erat depositio ab ordine, & officio ita suscepto; ad quam pœnam evitandam etiam induci cœpit, ut patrimonia loco beneficiorum substituenterentur, quasi patrimonium loco titulo ecclesiastici esse posset, uti inferiùs tradendum erit in appendice. Imò neque interea ordinati omnes patrimonium sibi constituebant: plurimi ordinabantur, spe bona concepta futurum, ut beneficium, cùm vacaret, nanciscerentur. En causam, cur Clerici sine titulo ordinati, & necessariis vitæ subsidiis destituti, confugere ceperunt ad Romanum Antistitem, ut ab eo vel directò collationem beneficii impetrarent, aut saltem mandatum obtinerent ad Episcopum dirigendum, quo Episcopus ad conferendum beneficium, aut vacans, aut proximè vacaturum adigeretur, cap. 13. de ætat. & qualit. præfic., cap. 16. de præb., cap. 30. eod. tit. in 6. Erat hæc ingenita potestas Romano Primatui, cujus auctoritate aut supplendi defectus, aut cohibendi excessus erant Antistitum inferiorum. Pontificis quoque collationibus novam occasionem eadem tempestate præbuerunt urgentes singulares causæ, quibus excitabatur Romanorum Pontificum sollicitudo ad consulendum necessitatibus quorundam Clericorum optimè de universa Ecclesia meritorum, quibus non ali-

ter